

LBRIS

We know
books.

DSIDA JENŐ

TÚLA FORMÁN

Barót, 2024

Tartalom

Ha.....	11
<i>Leselkedő magány (1928).....</i>	<i>13</i>
Fáraók sírja felé	14
Mélyre ások.....	15
Túl a formán	16
Összefont tenyérrel	17
Sötét szobor a város felett	19
Kacagnak a hitetlenek	20
Az emberek.....	21
Legyen áldott	22
Olvadó jégvirág	23
Kitéve.....	24
Apokalipszis.....	25
Valami eltörött.....	26
Drótok között	27
Fáradt harcosok éneke.....	28
Esti hallucinációk.....	29
Circumdederunt me	31
Mindeneket látó dal.....	32
Ha valaki jönne... ..	33
Ősz a sétatéren.....	34
Nocturno.....	36

Vállat vonunk.....	37
Leselkedő magány.....	38
A láthatatlan ember	39
Itt a helyem	40
Megbocsátod-é?	41
Mindent neked adok.....	42
Zarándokút	43
<i>Nagycsütörtök (1938).....</i>	<i>45</i>
Szerenád Ilonkának	46
Túl jégmezőkön.....	51
Élt valaha régen.....	52
Légy már legenda.....	53
Kettétört óda a szerelemhez	54
Nagycsütörtök	58
Panasz gyengülő gyökerekről.....	59
Tóparti könyörgés	60
A költő feltámadása	63
Messzire jöttem	64
Pásztori tájak remetéje	65
Csöndesek az ő léptei	66
Elysium.....	67
Hajnali séta	68
Szerelmes ajándék.....	69
Tündérmenet	70
Egy fecske átsuhan.....	71
Tudom az ösvényt	72
Krisztus.....	73

Öreg postás a város végén.....	74
Az uccaseprő.....	75
Amundsen kortársa.....	76
A föld és az ember megmarad.....	78
Interieur.....	80
<i>Angyalok citeráján (1938).....</i>	<i>81</i>
Chanson az őrangyalhoz.....	82
Sainte Thérèse de Lisieux.....	83
Vidám kínálgatás keresztényi lakomán.....	86
Jámbor beszéd magamról.....	87
Kánai menyegző.....	88
Kóborló délután kedves kutyámmal.....	89
Miért borultak le az angyalok Viola előtt.....	101
Vers egy ághoz.....	119
Harminc év közelében.....	120
Hulló hajszálak elégiája.....	124
Február, esti hat óra.....	128
Vendéglő havas hegyek között.....	130
Hálóing nélkül.....	132
Esti teázás.....	134
Húsvéti ének az üres sziklasír mellett.....	135
A tó tavaszi éneke.....	139
Arany és kék szavakkal.....	141
Meghitt beszélgetés a verandán.....	142
Vallomás.....	143
Légyott.....	144
Dal az elmaradt vallomásról.....	145

Út a Kálváriára.....	147
Így dudolok az uccán.....	148
Merre száll?.....	150
Csokonai sírjánál.....	151
A sötétség verse.....	154
A félelem szonettje.....	155
Naplemente.....	156
Mint lázas kisfiú.....	157
Tíz parancsolat.....	158
<i>Posztumusz kötetekben megjelent versek.....</i>	<i>163</i>
Így volna szép.....	164
Ki érti?.....	166
Vonaton éjjel.....	167
Panaszos és békés nóta.....	168
Tekintet nélkül.....	169
Rettenetes virágének.....	171
Énekek éneke, mely a Salamoné.....	172
Az utolsó miatyánk.....	173
Psalmus Hungaricus.....	174
<i>Dsida Jenő.....</i>	<i>183</i>

Ha...

Istenem!

Ha ez a hullott, tömérdek levél
lehervadt, meghalt gyűlöletünk volna...

Istenem!

Ha ez a csöndes permeteg eső
szemünkbe-futó örömkönnyünk volna...

Istenem!

Ha ez a sűrű tejüveges köd
békélt tűzhelyek füstgomolya volna...

Istenem, Istenem!

Ha ez a vad szél a vágyott Szabadság
könnyebbült, tiszta lélegzete volna...

Szatmár, 1925. november 7.

Leselkedő magány
(1928)

Fáraók sírja felé

Egyszer megtalálnak.
Meg kell találjanak.

Holdas éj lesz a sivatagon.
Két karom, ujjaim
kimerednek a homokból –
Lebontják, ássák a fövenyt
és megtalálnak:
a szívemet is,
a kincsemet is,
a titkomat is.

Nyújtott énekkel, teveháton
ügetnek velem
remegő sugár-szőnyegen
Fáraók örök sírja felé.

Mélyre ások

Bábel
újra-épülő, szörnyeteg
tornya sötéten áll fel.

Százan
hordják a követ, vasat, márványt,
gőgös, nagyajú lázban.

Görbe
ásóval őszi udvaron
jeleket írok körbe.

Reszket
az est a tölgyek sudarán,
amikor ásni kezdek.

Mások
minél nagyobb tornyot emelnek,
annál mélyebbre ások.

Túl minden jelzön és rendeltetésen
meglapul a dolgok lelke,
a kérlelhetetlen, bronzsötét
egyetlen lényeg
s valami igazság hömpölyög
a folyók fenekén.

Háznak mondasz valamit
– négy fala van, –
pedig nem az.
Kályhának mondog,
pedig nem az,
virágnak mondog,
pedig nem az,
asszonynak mondog,
Istennek hívod,
pedig nem az.

Nevükön szeretném nevezni őket
ilyenkor alkonyatkor.
Kinyúl értem bizonytalan szavuk,
megölel láthatatlan karjuk
s úgy ringok el a titkok titkán,
mint az anyám ölen.

Eget kémlelek néma fellegrésen
és szűnyoghadként körülzummolyog
ravasz talányom: céloom, születésem.

Varázsigémet balgán kisugom
a hazugarcú, kémlő alkonyatnak –
Jaj, ha most ledől széna-trónusom.

A hűvös este furcsa, enyhe-kék
s felötlik a Császár Szent-Ilonája –
(Rémet idézni egy perc is elég.)

Hullott rózsák közt botorkáltam térdig
s hogy koszorúba fűztem annyi jajt,
bolondnak néznek s azt mondják: nem értik.

Kifordultak a nappali kaszák.
Most csak imásan, összefont tenyérrel
könyörgöm ki az éltem igazát.

Szél-korbácsával az éjszaka megver:
Ne kérdezzed és ne merd panaszkodni,
hogy miért lettél lélekszemű ember!

Felrémlenek most, akiket kivágott
velem együtt zord zsákjából egy éjjel
és hajdan velem láttak napvilágot:

Vad égitestek, kozmikus csirák.
Csodáló szemű, szelíd kicsi borjú –
hegy tetején kis gyermekláncvirág,

a tenger tükrén ezer szürke hab.
A khaosz sok-sok tudattalan léte,
s tán néhány ember, aki boldogabb.

... A sötétség jó, bársonyszőrű teste
feledtetően hozzám dörgölődik,
jelenést tár a könnyörülő este.

Óstragédiám kongófalú boltja
szétpárázódik tudatom alá,
s meglátom, aki – tán lehettem volna:

Hajnalba-borzolt aranykődön át
örökszép Nápoly sötétkék egére
Vezuv füstöli ákombákomát,

pár csacska kérdést készül odaróni,
s a tenger partján – félmeztelenül
áll egy koldus, víg, boldog lazzaróni.

Gyöngyházcseppekre bomlik a levegő,
részegen kacagnak az emberek.
Senki se gondol a sötét Szoborra,
álmában se látta senki még.

Napsütötte ősz; fecseg a korzó,
katonazene harsan a házak között,
cintányér csattan, pereg a dob –
Az óriás előtt senki se tiszteleg.

Szerelmes párok, gerjedt szívűek,
bizsergő ínaik unszolására
a ködfekete talpazatra kúsznak:
ott csap lihegve szájra a száj.

... De valahányszor hanyatlik a nap,
a sose sejtett, láthatatlan,
gigászi szobor hideg árnya
végigfekszik a balgák városán,

s ha fellobbantak a lámpa-lángok,
a suhogó, nagy lovas árnyék
leléptet halkán a házak közé
s minden tizedik kapura keresztet ír.

Kacagnak a hitetlenek

Halad az ember-karaván.
Förgeteges, sohase képzelt útakon,
éjszakák rejtelmes viharain,
félelmeken és csodákon át.

Már-már azt hiszik, hogy álom,
megcsodálják, hogy vannak
s hallgatják a vaksötét éjszaka
fojtott, titkos nyögéseit.

A rémület mereszti fel szemét,
ha villámok vonala villan:
Soha ilyen iszonyatosnak
nem tetszett még a táj.

Mérhetetlen szakadék elől
anyáik könnyével az alján;
hátuk mögött a megrepedt bazalthegy
ugrani készül.

A halálos, dermedt rémületbe
csak a hitetlen vakok röheje csattan:
Semmit se látunk, semmit se látunk,
megőrültetek!

Az emberek ártatlan pici borjakat
visznek a vágóhídra.

Fűjtató lokomotívokat csinálnak
s meghajszolják a gyanútalan őzeket.

Az emberek kikacagják,
akik testvérnek nevezik őket,
drótsövényeket húznak, farkasvermeket,
lövészárkokat ásnak.

Az emberek uccát köveznek pokoli zajjal,
lerombolják a költők márvány-palotáit.

Az emberek rosszat beszélnek arról,
akit én szeretek.

Az emberek kitépték harangozó szívemet
s felakasztották a falra:

Róla nézik: hány az óra –
és kurjantanak, ha megáll.